

Els deliris d'amor d'Alda Merini

La demència va sorgir quan la meva mare em va dir: «No pots estudiar: ha nascut el mascle»

Foto: Wikipèdia

"Alda Merini (<http://www.catorze.cat/noticia/4687/jo/era/ocell>) diu que la nit que el seu marit va trucar a l'ambulància va ser senzillament un esclat. També diu que aquell va ser l'únic cop que la *van* dur al manicomi, que la resta de cops hi va anar sola, que quan veia que no estava bé feia la maleta i se n'hi anava d'amagat."

Ho explica Meritxell Cucurella-Jorba al pròleg del llibre *Deliri d'amor* (<http://www.elcepilanansa.com/colleccions/prometeu/deliri-damor/>) (Prometeu Edicions). Entre ingrés i ingrés va tenir quatre fills de qui en perdria la relació: "La meva filla tenia nou anys quan, asseguda al meu costat dins la nostra miserable cuina, i veient-me decaure dia rere dia, em va preguntar: «Mama, ¿què penses quan pateixes?»" Llegim 14 fragments del llibre amb què l'escriptora (Milà, 21 de març del 1931-Milà, 1 de novembre del 2009) parla d'ella, sense cap mena de filtre i amb una extraordinària lucidesa. En molts d'ells fa referència a qui va ser el seu segon marit, Michele Pierri, un metge i poeta amb qui es va casar el 1983, quan ell tenia 85 anys i ella, 53, i que va morir el 1988.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=nwYaWLIZH34>

1. Encara avui soc així: una dona que traspua amor i pena. Una dona que traspua sentiments de vergonya i de tendresa.

2. Soc un ésser frustrat per la demència. La demència va sorgir un dia com si res, quan la meva mare, en néixer el meu germà, em va dir:

?No pots estudiar: ha nascut el mascle.

El mascle, en aquella època, era sagrat. El mascle havia d'assumir totes les reserves morals i físiques de la família i de l'entorn. Jo estudiava, estava al primer any de medicina. Volia una carrera. Una carrera hauria volgut dir un escriptori, una feina respectada, un somriure entranyable per al client. Volia ser metge. Quan ell em va dir que d'un dolor en neix tràgicament un so, tenia raó. Em va néixer una obsessió. I l'obsessió es va convertir en poesia.

4. Algun cop raonava amb el paviment. Semblava una estranya serp que devora les seves pròpies vísceres. Plorant davant d'un televisor apagat cridava: «Déu, fes-me justícia!». Però no he entès mai quina mena de justícia necessitava, perquè l'única persona que no m'absol SOC JO.

5. Tots nosaltres, quan vivim un moment terrible de la nostra existència i després, tot seguit, el superem, tendim a oblidar el mal que hem patit i hem rebut. És com parir, un procedir fisiològic molt bonic: si totes les mares haguessin de recordar allò que han patit amb els dolors del part, s'acabarien els fills. De fet, la natura és molt previsorosa i ens fa oblidar el pitjor moment.

6. Ell era un ancià, i cada cop que es despertava em feia un somriure com per dir «perdona si et molesto». Controlava la seva jaqueta, penjada a la paret. No es mirava mai al mirall: gairebé sempre el pentinava jo. Aquells pocs cabells que li havia quedat al cap, ja gairebé pelat, em provocaven una tendresa infinita. Pensava tot el que havia arribat a patir aquella pobra ànima durant el seu lent i difícil ofici de metge. Em mostrava audaç la mà on duia l'anell de noves i em deia: «Aquest anell no ens el treu ningú». Però ens el van treure a tots dos. Ens van dividir, i van separar les nostres dues ànimes com si separessin dos bessons amb un únic i perillós cop.

7. Ell em veia jove a través del seu amor i la seva condició de poeta. Em deia *tesoro di papà*. De vegades era molt amable i de vegades molt esquerp: jo no aconseguia comprendre'l malalt. Ell que sempre es va alçar en lluita davant de tot. El nostre era un bon matrimoni, un matrimoni d'amor, d'amor de veritat. Després, un dia, es va obstinar: es va voler fer operar. Va ser un error. Volia ser el meu marit a tots els nivells; encara em dol que no hagués entès que per mi era l'home dels meus somnis. Al sud la virilitat de l'home té molta importància. Per nosaltres no és tan important; el nostre marit es torna una mica el nostre fill i així l'hauria volgut sentir.

8. Si jo sabés que Ell és mort, em cobriria, sospitosa, de cendres. Però sempre espero que es recuperi a prop meu, i mentrestant maleeixo la sort, perquè sé que no és viu. Però la raó no es rendeix mai del tot, i així, en l'embolic dels meus plors, tinc ben viva la imatge del meu Gran. Oh, fills meus, si entengués que és mort perdria del tot el seny, però quan soc dins de l'embolcall de la follia no me n'adono. I aquest és el meu dolor.

9. Vaig repudiar la casa i a mi mateixa perquè m'havia pres l'home estimat. Vaig repudiar la vida que havia deixat entrar la mort al cos d'Ell. El vaig repudiar fins i tot a Ell, que ho havia permès. I aquesta fou la meva fatal abstracció. Aquesta fou la meva follia, que em va empènyer a l'homicidi més terrible: la meva pròpia existència.

10. Quan la realitat impacta amb la vida, sempre emergeix un amor cruel, constant, mort de fred. I Ell emergeix de la penombra, i és Ell qui vol el silenci, i és també Ell qui vol el deliri.

11. Em vaig enamorar d'una manera tan destructiva i total fins al punt de perdre la identitat. I quan me'l van enterrar vaig perdre fins i tot el principi de l'amor, que significa, virtualment, perdre

la raó de viure. No sabia a qui donar la culpa perquè jo mateixa estava tan impregnada de culpa que no hauria pogut suportar cap altre pes.

12. Ell es queixava sempre. Des de la porta closa de la meva habitació sentia els seus crits, de vegades turmentats. No podia intervenir-hi directament i coneixia poc els seus metges. Sabia del cert, però, que sent metge no podia equivocar-se en el seu propi diagnòstic. Només que no me'l feia saber, i aquest no saber què li estava passant, aquesta no confiança en mi, m'exasperava dia rere dia. Quan van tancar aquella porta, a Tàrent, van tancar també la porta de la meva raó, i durant molt temps no vaig poder agafar la pena amb la mà.

13. Jo soc viva i Ell és mort, després d'aquests dos anys de dolor. Allà baix, al psiquiàtric de Tàrent, els metges murmuraven: «No aconsegueix entendre que ja no el veurà més». I jo el buscava, el buscava pertot arreu, arrossegant-me per terra, cridant com es crida pels dolors d'un part i dient molt fort: «Déu, fes-me justícia».

13. Als trenta anys es mor d'amor. Als seixanta, de llargues esperes. Cap edat no té un veritable «triomf».

14. El veritable diari és dins la meva consciència i és una làpida tristíssima, una de les moltes làpides que han enterrat la meva vida. Algú va dir: «Qui ha viscut més d'un cop ha de morir més d'un cop». Gran frase, que resumeix el terrible concepte de la irada estúpida de l'home que no concep les culpes dels altres i tolera només les pròpies.

* A principis dels 90 i fins que va morir, Alda Merini va viure a la casa de Ripa di Porta Ticinese 47 que, com s'explica al pròleg, "hi podia haver, convivint feliçment, tres estufes elèctriques i quatre ventiladors, llibres i flors de plàstic, cigarretes i medicines. Si es trencava un moble es quedava tal qual. Si l'aixeta degotava seguia degotant. El seu dormitori era el seu despatx i al mirall i a la paret hi anotava, amb pintallavis vermell, els números de telèfon que necessitava i tot de coses que havia de fer: era una mena d'agenda improvisada que sobrevivia feliç entre el caos i el fum."
V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=b0qciJQEzw0>

ALDA MERINI

Deliri d'amor

Edició bilingüe

Traducció de

MIRITXELL CUCURELLA-JORDA

PROMETEU

Deliri d'amor <http://www.elceplanansa.com/colleccions/prometeu/deliri-damor/>

© Alda Merini

© Prometeu Edicions (segell d'El Cep i la Nansa), 2017